

ÜNİTE 1

Finansal Piyasa :Birikim açığı olan ekonomik birimlerle birikim fazlalığı olan ekonomik birimlerin karşılaştığı ve finansal varlıkların alınıp satıldığı piyasalardır. Üç bileşeni vardır.

1)Alıcı (Talep yönü) 2)Satıcı (Arz yönü) 3)Alıma satıma konu olan her şey İkiye ayrılır.

a)Reel Piyasalar :Mal ve hizmet piyasaları ile faktör piyasalarının karşılaştığı piyasalardır.

b)Mali (Finansal) Piyasalar :Fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasalardır.

Finansal Sistem :Fon arz ve talep edenler, aracı kurumlar ve yasal düzenlemelerin oluşturduğu yapıdır.1)Fon arz edenler 2)Fon talep edenler 3)Yatırım ve finansman araçları 4)Yardımcı kuruluşlar 5) Hukuki ve idari düzen

Finansal piyasa türleri :

1)Fonların arz ve talep süresine göre :

a)Para piyasaları :Kısa vadeli fon arz ve talebini karşılar.Hammadde, yardımcı madde, malzeme, işçilik gibi kısa süreli finansman ihtiyacında kullanılır.

b)Sermaye piyasaları :Orta ve uzun vadeli fon arz ve talebini karşılar.

2)Piyasanın örgütlenme biçimine göre:

a)Örgütlenmiş piyasalar :İşlemlerin kapalı bir mekanda yapıldığı ve düzenli piyasalardır.(Ticari bankalar)

b)Örgütlenmemiş piyasalar :İşlemlerin yapıldığı mekanın bulunmadığı piyasalardır.Tezgah üstü, serbest piyasalar

Sermaye piyasası türleri :

Orta ve uzun vadeli fonlardan oluşur.Menkul kıymetler yoluyla el değiştirir.Kaynakları bankalardaki tasarruflardır.

Temel finansal varlığı hisse senetleridir.

1)Piyasada işlem gören finansal varlığın işlem durumuna göre :

a)Birincil piyasalar :Fin. varlıkların ilk defa ihraç edilerek işlem gördüğü piyasalardır.İşletmelerin asıl fon kaynağıdır.

b)İkincil piyasalar: İşlem görmüş fin. varlıkların tekrar işlem gördüğü piyasalardır.İşletmelere fon girişi olmaz.

c)Üçüncül piyasalar :Borsaya kote men.kıymetlerin borsa dışında alınıp satıldığı piyasalardır.

d)Dördüncül piyasalar :Menkul kıymetlerin aracısız alınıp satıldığı piyasalardır.Blok alımlar vardır.

2)Piyasanın örgütlenme biçimine göre :

a)Organize sermaye piyasaları :Alım-satımın belli bir mekanda yapıldığı ve belli kuralların olduğu piyasalardır.

b)Organize olmamış sermaye piyasaları :Belli bir mekan, kural ve düzenlemesinin olmadığı piyasalardır.

3)Piyasanın yöresel olup olmamasına göre :

a)Ulusal piyasalar :Tüm ülkeyi kapsaması durumunda oluşan piyasalardır.

b)Yöresel piyasalar :Belli bir yöreye ait men. kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalardır.

c)Uluslararası piyasalar :Başka ülkelerinde çıkarttığı menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalardır.

4)Piyasada işlem gören finansal varlıkların türüne göre :

a)Hisse senedi piyasaları b)Devlet tahvilleri piyasaları c)Özel sektör tahvilleri piyasaları d)Türev fin. varlık piyasaları

Sermaye piyasalarının gelişimini etkileyen faktörler :

a)Tasarruf düzeyinin yüksek olması

b)Men.kıymet yatırımına uygun ortam olması

c)Halka açık şirketin çok olması

d)Aracı kurumların gelişmiş olması

e)Analiz edecek kişi ve kurumların olması

f)Uzun süreli fonlara ihtiyaç olması

g)Yasal düzenlemelerin olması

Sermaye piyasalarının etkinliğini artıran koşullar :

a)Men. kıymetin riski yüksekse getirisi de yüksek , riski düşükse getirisi de düşüktür.

b)Bilgi akışı hızlı ve düşük maliyetli olmalıdır.

c)İşlem maliyeti düşük olmalıdır.

d)Yatırımcılar rasyonel olmalıdır.Tam rekabet ortamı olmalıdır.

Finansal varlıklar :

Finansal varlıkları çıkaran firmaların reel varlıkları ile bu varlıkların yaratacakları nakit üzerindeki hakları gösteren belgelerdir.

Fon sunan kuruluşların sundukları belgelere finansal varlık veya menkul kıymet denir.

Bina , arazi gibi varlıkların değerleri gelecekte beklenen nakit akışlarına göre değerlendirilmelidir.

Finansal varlıkların özellikleri :

1)Paraya çevrilebilirlik

2)Bölünebilirlik

3)Geri dönülebilirlik

4)Getiri :Tahvilin getirisi faiz , hisse senedinin getirisi kâr payı veya temettüdür.

5)Vade

6)Likidite düşük maliyetle paraya dönüştürüle bilmesidir.

7)Riskin tahmin edilebilirliği :Hazine bonusu ve devlet tahvinin riski sıfırdır.

Para piyasalarının finansal varlıkları :Bir yıldan az süreli hazine ve finansman bonusu ,VDMK,mevduat sertifikaları

Sermaye piyasası finansal varlıkları :Bir yıldan uzun süreli hisse senetleri,tahviller,gelir ortaklığı ve kar zarar ortaklığı senetleri

Finansal kurumlar :Ticaret bankaları, Merkez bankaları, Sigorta şirketleri, Emeklilik ve Yardımlaşma Sandıkları Kalkınma bankaları, Yatırım şirketleri

Faiz oranları :Faiz sermayenin üretimden aldığı paydır.Sermayenin fiyatıdır.

Faizin görevleri :

1)Sermayenin bedelidir.

2)Makro dengeleri sağlar.Reel piyasa ile para piyasası arasındaki dengeyi sağlar.

3)Faiz para talebini ve likiditeyi etkiler.

4)Faiz bir maliyet unsurudur.

Nominal faiz oranlarını belirleyen faktörler :

1)Reel faiz oranları :Enflasyon ve risk dışındaki faiz oranıdır.

2)Enflasyon primi devlet tahvilinin nominal faizi reel faiz ve enflasyon primi ilave edilerek bulunur.Ödenmeme riski sıfırdır.

3)Ödenmeme riski :Ana para ve faizin ödenmeme riskidir.Nominal faizi yükseltir.

4)Likidite primi :Likiditesi düşük finansal varlıkların getisi yüksektir.

5)Vade risk primi :Vade uzadıkça ödenmeme riski artar.

Bunlardan başka faiz oranlarını mali politikalar, vergi politikaları ve konjonktür etkiler.

Nom.Faiz = Reel F.+ Enf.P. + Öden.R. + Lik.P. + Vade R.

Para arzı yüksekse F.O düşüktür.

Vergi yükü yüksekse F.O yüksektir.

Canlanma F.O yüksektir.

Daralma F.O düşüktür.

Ü N İ T E 2

Para piyasası fonksiyonları ve riski :

Özellikleri :Kısa vadeli fon talep edenler başvurur.Büyük tutarda para bir yıldan kısa süreli ödünç alınır ve verilir.İşletmelerin günlük nakit gereksinimleri karşılanır.Fon transferi yaparak ekonomiye katkı sağlar.Para ve sermaye piyasaları dinamik ve karmaşıktır.Rekabet yoğunudur.Ticaret bankalarının faaliyetleri yasalarla belirlenir ve kontrol edilir.

Kurumları :Ticaret bankaları ,Finansal kiralama şirketleri , Factoring şirketleri ve Sigorta şirketleridir.

Bankaların ekonomideki rolü ve önemi :

Tasarruflarına devlet güvencesi verilir.Sigorta edilir.Mevduatlara karşılık ayrılır.Gerektiğinde nakit ihtiyacı merkez bankasınca karşılanır.

Marjin (spread , risk primi) :Bankaların kredi faizi ile fon elde ederken ödedikleri faiz arasındaki farktır.

Yasal risk :Yasaların değişmesinin gelirden oluşturduğu farktır.

Kredi riski :Verilen kredilerin ödenmeme riskidir.

Faiz oranı riski :Bankaların tasarruflara ödediği faiz oranı ile uzun vadeli kredilerden elde ettikleri faiz geliri arasındaki farktır.Faiz oranı riskinden korunmak için değişken oranlı tahviller, değişken oranlı ipotekli krediler, faiz oranı swapı gibi finansal araçlar kullanılır.

Likidite riski :Fon ihtiyacını kısa vadede karşılanabilmesine ilişkin risktir.

Likidite riskini gidermede kullanılan yöntemler :

- a)Yeni tasarrufları çekmek
- b)Kısa vadeli fon sağlamak
- c)Özsermayeyi artırmak
- d)Sahip olduğu menkul varlıkları satmak
- e)Merkez veya Yatırım Bankasından borçlanmaktır.

Tticari bankacılık hizmetleri :

- 1)Bireysel bankacılık :Tüketici kredisi, broker hizmetleri, borç verme ve yatırım hizmetleri
- 2)Kurumsal bankacılık :Leasing ,forfaiting ,factoring kuruluşları yer alır.
- 3)Global bankacılık :İşletme finansmanı, sermaye piyasası, yabancı para araç ve hizmetlerinde komisyon alır.

Ticari bankaların verdiği hizmetler :

Çek,Havale,Tasarruf toplamak ,Senet iskontosu ve tahsili, Kredi vermek, Akreditif açmak, Özel çekler çıkarmak, Maaş ödemesi, Döviz alım- satımı, Emekli aylıkları, Kiralık kasa.

Bankalar arası fon kaynakları :

Mevduatlar, Mevduat dışı borçlanma, Dağıtılmayan kârlar ve ihraç edilen hisse senetleri

Organize olmamış para piyasalarının özellikleri :

Tanımlanması zordur.Poliçe, bono ve çek burada da kullanılır.Belirlenmiş kuralları yoktur.Fon maliyeti pahalıdır.Koşullar taraflarca belirlenir.Çok fazla belge talep edilmez.Fon sağlayamayan küçük ve orta ölçekli işletmeler fon talep eder.

Para piyasası araçları :

- 1)Ticari kredi (Satıcı kredileri) :İşletmelerin mal ve hizmet alımında peşin ödeme yapmak yerine vadeli alış yapmaları nedeni ile satıcılar tarafından sağlanan kredilerdir.Açık hesap veya borç senedi türündedir.

Açık hesap :Resmi bir anlaşma olmaksızın satış yapılması ile oluşur.Alacak satıcının defterine kaydedilir.

Borç senetleri :Satılan malın karşılığında satıcı senet veya çek isteyebilir.Bunlar bankaya iskonto ettirilebilir.Ciro edilebilir.

Ticari krediler hazır fon kaynağı olup işletmenin varlıklarını ipotek ettirmesi gerekmez.Vade farkı maliyeti yükseltebilir.

- 2)Ticari banka kredileri :Gelişmiş ülkelerde bankalar teminatsız kredi kullanırlar.Bunların

teminatı yapılabilirlik (fizibilite) raporudur.

Yapılabilirlik raporu :Bir yatırım projesinin ekonomik , teknik ve mali açıdan uygunluğunu ortaya koyan rapordur.

a)Avans kredisi (Spot) :Mal karşılığı kullanılan bir defada verilen ve geri ödemesinin bir defada yapılması gereken kredidir.

b)Cari hesap kredisi (Rotatif) :Bankanın belli bir limite kadar açtığı müşterinin de ihtiyacı oranında kullandığı kredidir.

c)Alacak senetleri iskontosu :Alacak senetlerinin net bugünkü değerinden, bankanın faiz, komisyon ve ayrıca bir marjı düştükten sonra nakit ödeme yapmasıdır.İskontolu senet borçlunun ödememesi durumunda işletmeden tahsil edilir.Kolay avantajlı fakat maliyeti yüksektir.Üstünlüğü esnektir.

d)Açık kredi : Bankaların kişilerin saygınlıklarına dayanarak açtıkları kredilerdir.Maddi güvence yoktur.İmza karşılığı açılan kredidir.

e)Kefalet karşılığı kredi :Küçük işletmelerin Halk ve Ziraat Bankasından kullandığı kredilerdir.

f)Akreditif kredisi :Bankaların ithalatçı müşterilerine sağladıkları kısa vadeli kredilerdir.Akreditif ithalatçı ile ihracatçı arasında satış sözleşmesi ile başlar.Menkul ve gayrimenkul teminatı alınır.

g)Teminat ve kefalet mektupları :Bankaların müşterilerin yükümlülüklerini veya borçlarını zamanında ödeyeceklerine ilişkin üçüncü şahıslara taahhütte bulunmasıdır.Nakit çıkışı gerektirmez.

3)Finansman bonoları :İşletmelerin kısa vadeli fon ihtiyacı için genellikle büyük şirketler tarafından ihraç edilen kısa vadeli ve teminatsız borç senetleridir.İskonto edilerek satılır.A.Şirketler, Kitler ,Mahalli idareler ve bunlara bağlı işletmeler çıkarabilir.İhraç için SPK dan izin , son 3 yılın kârla kapatılması , ana sözleşmede hüküm bulunması ya da genel kurul kararı gerekir.Küpürü 5 YTL dir.Güvencelerine göre :A tipi garanti kaydı taşımaz.F tipi ise müşterek borçlu ve müteselsil kefillerin olduğu finansman bonosudur.

4)Factoring :Kısa vadeli satışlarından doğan alacak haklarının factore satılması ile sağlanan bir finansman yöntemidir.

Factoringin yaptığı hizmetler :Muhasebe fonksiyonunu , tahsilatı ,tahsil edilmeme riskini üstlenmesi

Factoring Türleri :

a)Full servis rucü edilemez factoring :Sürekli bir anlaşmadır.Alacakların tüm haklarının devridir.Ödeme vadeli yapılır.

b)Full servis rucü edilebilir factoring :Alacaklar 90 gün içinde ödenmez ise alacağın tahsili için işletmeden refactoring ücreti ile talep edilir.Ödeme tahsilat yapıldıkça yapılır.

c)Açıklanmamış factoring :Tahsilat kurulan pazarlama şirketi üzerinden yapılır.Maliyetlidir.Büyük firmalarda görülür.

d)İhracat factoring :Yurt dışı alacakların devridir.Factor % 70-80 nine kadarını finanse eder.

5)Repo :Menkul kıymetlerin alma taahhüdüyle satılmasıdır.

Ters Repo :Menkul kıymetlerin satma taahhüdüyle satılmasıdır.

Repo menkul kıymete dayandığı için mevduat kabul edilmez, sigorta kapsamına girmez.

Repo ve ters repoya konu olabilecek menkul kıymetler devlet tahvili, Hazine bonusu, banka bonusu, Banka garantili bonolar, TOKİ nin borçlanma senetleri, Yerel yönetimlerin borçlanma senetleri

6)Menkulleştirme :Bu yolla oluşturulan borçlanma araçlarına varlığa dayalı menkul kıymet denir.(VDMK)

7)Hazine bonusu devletin her yıl bütçe kanunlarına dayanarak nakit açığını finanse etmek amacıyla ihraç ettiği kısa vadeli finansman araçlarıdır.İskonto edilerek satılır.Ödenmeme ve

likidite riski sıfırdır. Nominal değeri 10 Ykrş tur.

ÜNİTE 3

Tahvil :A.Ş ve İktisadi Kamu Kuruluşlarının çıkardığı uzun vadeli borç senetleridir.Faizi vergi matrahından düşülebilir.Enflasyon döneminde tercih edilir.Tasfiye halinde ödemede öncelik hakkı vardır.Geri ödeme süresi 1yıl uzundur.Halka açık ve özel ihraç biçiminde satışa sunulur.Halka açıkların geri ödemesinde " itfa fonu " kullanılır ve ihraçtan sonra menkul kıymet piyasasında alınıp satılırlar.Özel ihraçlar doğrudan bankaya veya yatırım kurumuna satılır.

TTK' ya göre Tahvilin şekil şartları :

Şirketle ilgili bilgiler yazılı ticaret mahkemesine tasdik ettirilir.

TTK ' ya göre ihraç sınırı =Ödenmiş sermaye +yeniden değerlendirme fonu - (zarar)

Tahvil türleri :

1)Güvenceli tahviller :Ana para ve faiz ödemeleri için bazı varlıkların karşılık olarak bulundurulması söz konusu olan tahvillerdir.

2)Güvencesiz tahviller :Tahvil sahiplerinin hakları işletmenin tüm varlığı ile korunmuştur.Rehinli ve ipotekli tahviller ödendikten sonra kalan tutar güvencesiz tahvil sahiplerine ödenir.

3)Kâra iştirakli tahviller :İşletmeler yeniden organizasyona gittiklerinde çıkarılırlar.Hem faiz alma hem de kârdan pay alma hakkı veren tahvildir.Hisse senedine çevrilebilir.Oy hakkı yoktur.

4)Ödenim fonlu tahviller :Ödenim fonu anapara taksitlerinin geri ödenmesi için oluşturulan fondur.Özel bir güvence içerdikleri için daha yüksek fiyatla satılırlar.

5)Primli tahviller :

a)İhraç primi :Tahvilin üzerinde yazılı nominal değerinden daha düşük bir değerle satılmasıdır.

b)İtfa primli :Ödeme anında tahvil sahibine tahvilin nominal değerinden daha yüksek bir değer ödenmesidir.

6)İkramiyeli tahviller :Faizin yanı sıra kura ile ikramiye verilmesidir.Ülkemizde yasaktır.

7)Endeksli tahviller :Faiz ödemeleri bir fiyat endeksine bağlanmış olan tahvillerdir.

8)Faizi tahvil olarak ödenebilen tahviller :Faizinin işletmenin likidite durumuna göre nakit veya tahvil olarak ödenmesidir.

9)Riskli tahviller:Yüksek faiz oranıyla ihraç edilir.İhraç eden işletmeler genelde; borçlanarak bir işletmeyi satın almak için kullanır.

10)Sıfır kuponlu tahviller :Vade boyunca ödeme yapılmayan sadece vade sonunda tahvilin nominal değerinin ödendiği tahvillerdir.

11)Hisse senedine çevrilebilir menkul kıymetler :İşletmenin önceden saptadığı fiyattan ve belirli sayıda hisse senedi alma hakkı verir. Hisse senedine çevrilince eski haline dönmezler.Fiyatları yüksektir.

Çevirim fiyatı değiştirme durumunda hisse senetlerine uygulanacak fiyattır.

Çevirim oranı :Tahvil karşılığında verilecek hisse senedi sayısıdır.

Ülkemizde SPK, halka açık A.Ş.' lere bu olanağı sağlamıştır.

Mevzuata göre;Genel kurul veya yönetim kurulu bu tür menkul kıymet sahiplerinin haklarını kullanmalarına engel olacak karar alamaz.Vadesi 2 yıldan az 7 yıldan fazla olamaz.Bu hakkı kullanmadan bir ay önce şirkete haber verilmelidir.

12)Varant :Tahvilyatırım yapan kişilere faiz geliri elde etmenin yanında, seçimde bulunarak belirli fiyattan, belirli bir sayıda hisse senedi satın alma hakkı veren tahvillere varant denir.

Tahvilin üstünlükleri :

1)Maliyeti belli ve sınırlıdır.

2)Hisse senedine göre getirisi düşüktür.

3)İşletme sahipleri yönetimi ve denetimi tahvil sahipleri ile paylaşamazlar.

4)Faiz ödemeleri vergi matrahından düşülmektedir.

5)Yatırımcı açısından riski azdır.

Tahvilin sınırlıkları :

1)İşletmenin geliri düzenli değilse faiz ödemeleri yapılamaz.

2)Aşırı borçlanma durumunda hisse senetlerinin fiyatları düşebilir.

3)Uzun dönemli olduklarında plan ve beklentiler değişebileceğinden vade riski doğar.

4)Uzun vadeli olduğundan kısa vadeli borçlara göre daha ağır hükümler doğar.

Tahvillerin derecelendirilmesi :Tahvillerin kalitesinin tespit edilip, küpür ve anapara ödemelerinin zamanında karşılanma olasılığının tespit edilmesidir.En çok itibar edilen kuruluşlar Moody's, Standart and Poors Corporation, Fitch Investors Service' dir.

Tahvillerin derecelendirmesinde kullanılan ölçütler :

Rasyolar, Öncelikler, Garanti, Karşılıklar, Vade, İstikrar, Yasalar, Anti-Tröst, Uluslararası pazarlardaki faaliyetler, Ürün güvenliği, Sigorta yükümlülüğü, İşgücü yükümlülüğü, Muhasebe politikaları tahvilin derecesini olumlu yönde etkiler.

Tahvilin derecelendirilmesinin önemi :

Derecesi geri ödeyememe riskini ölçer.

Derecesi tahvilin faiz oranını ve işletmenin borçlanma maliyetini belirler.

Tahvile yatırım yapan kurumlar belli bir dereceye sahip tahvillere yatırım yapmak zorundadır.

Yatırım kurumları ve sigorta şirketleri çok riskli işletmelerin tahvillerine yatırım yapamazlar.

Tahvili BBB' den düşük bir dereceye sahip olan işletmelerin yeni tahvil satma şansı yoktur.

Düşük dereceye sahip tahvillerden yüksek faiz getirisi beklenir.

Tahvillerin değerlendirilmesi :

Tahvilin değeri :Gelecekte elde edeceği nakit akımlarının belli bir iskonto oranından bugüne indirgenmiş değerlerinin toplamıdır.

Tahvilin fiyatı (değeri):Gelecekteki faiz tutarı ve vade sonundaki nominal değerinin bugünkü değerlerinin toplamıdır.

Tahvilin değerini , iskonto oranı yanında vadesi de belirler.

Vade uzadıkça tahvilin getirisi de artar.(nominal faizi)

Uzun vadeli tahvilin fiyatı daha fazla dalgalanır.

Faiz oranı, iskonto oranı, enflasyon oranı yükseldikçe tahvil fiyatları düşer.

Tahvilin net (reel) değeri :Nominal faiz oranının enflasyon oranından arındırılması ile bulunan reel faiz oranına göre oluşan değeridir.

Vadeye kadar getiri :Tahvilin piyasa değerini vadeye kadar elde edecek nakit akışlarına (faiz ve anapara) eşitleyen orandır.

Macaulay ortalama vadesi değişik özelliklere sahip tahviller, faiz oranlarındaki dalgalanmalardan değişik biçimde etkilenir.

Ortalama vade (Duration) :Bir tahvilin fiyatındaki değişimleri, diğer bir tahvilin fiyatındaki değişimle karşılaştırmaya çalışan kavramdır. 1938 yılında F.Macaulay tarafından öne sürülmüştür.

Düzeltilmiş vade:Faiz oranlarındaki değişimlerin tahvilin değerinde yüzde kaçlık değişime yaratacağını gösterir.

Tahvil piyasalarının işleyişi :

Kesin alım pazarı :Aynı gün veya ileri valörlü olarak doğrudan alım ve satımın yapıldığı pazardır. Sabit getirili menkul kıymetlerin şeffaf ve rekabete açık bir ortamda işlem görmelerini sağlayarak likiditelerini artırmak , bilgi akışını hızlandırmak amacıyla kurulan pazardır.

Pazarda işlem gören kıymetler :TL veya döviz ödemeli DİBS, Gelir ortaklığı senetleri (GOS), Gayrimenkul sertifikaları ,borsaya kote özel kesim tahvilleri

İşlem saatleri :İşlemler her gün 9.30 - 17.00 arası

Valör :Kredi ya da mevduat için bankaca faizin işletilmeye başlandığı tarihtir.

Emir tipleri :

Limitli emir :Fiyat ve nominal tutarı belirterek, minimum emir büyüklüğünün katları şeklinde verilen emirdir.(k. pasif)

Piyasa emri :Fiyatın belirtilmediği, minimum emir büyüklüğünün katları şeklinde verilen emirdir.(k. iptal)

Kalanı iptal et emri :Emrin girildiği anda bekleyen karşıt emirlerle eşleştiği, gerçekleşmeyen kısmın otomatik olarak iptal edildiği aktif emir tipidir.

Gerçekleşmezse iptal et emri :Emrin girildiğinde tamamının satış koşulu sağlanmadığı takdirde iptal edilen aktif emirlerdir.

Valör :Kabul edilebilir en az ve en fazla ileri valör tarihi menkul kıymet türü bazında Borsa Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.Devlet tahvili ve hazine bonosunda en çok 90 gün diğerlerinde en çok 7 gündür.

Emirlerin geçerliliği :Aynı gün valörlü emirler 14.00 kadar, ileri valörlü işlemler 17.00 ye kadar geçerlidir.

Emir eşleme kuralı :Emirler sürekli müzayede yöntemiyle eşleşmektedir.Alımda en yüksek fiyatlı, satımda en düşük fiyatlı emirlerin önceliği vardır.Aynı fiyatlı emirlerde zaman önceliği kuralı uygulanır.Karşılanmamış emirler otomatik olarak iptal edilir.

Ü N İ T E 4

Hisse senedi :Sermayesi paylara bölünmüş kıymetli evrak niteliğinde pay senedi çıkarabilen A.Ş veya Ser.paylara böl. Komandit şirketlerin yasal şekillere uygun olarak düzenledikleri ,sermayenin belli bir oranını temsil eden ve sahiplerine o oranda ortaklık hakkı veren senetlerdir.

Kasa hisse senedi : Halka sunulmayan şirketin elinde bulunan hisse senetleridir.

Kayıtlı sermaye : A.Ş ' lerin sermaye artırımında TTK hükümlerine tabi olmadan çıkarabilecekleri azami sermaye miktarıdır.Buna sermaye tavanı denir.Yönetim kurulu kararı ile belirlenir.Halka açık A.Ş.'ler de SPK' dan izin alarak kayıtlı sermaye sistemine geçilebilir.Tavanın artırılması SPK' nın iznine bağlıdır.Tavan yeniden değerlendirme değer artış fonu ve maliyet artış fonunun sermayeye eklenmesi ile aşılabılır.

Hisse senedinin sahibine sağladığı haklar : Oy kullanma hakkı, yönetime katılma hakkı, kârdan pay alma hakkı tasfiyeden pay alma hakkı, faaliyetler hakkında bilgi alma hakkı, rüçhan hakkı(öncelikli satın alma hakkı)

Hisse senedi türleri :

1)Tedavül bakımından :

a)Nama yazılı hisse senetleri :Şirket defterinde yazılı kimseler adına düzenlenen hisse senetleridir.

b)Hamiline yazılı hisse senetleri devrinin satın alana teslimiyle gerçekleştiği hisse senetleridir.

2)Bedellerinin tamamen ödenmiş olup olmamasına göre :

a)Bedelinin tamamen ödenmiş hisse senetleri :Bedelinin tümü ödenmiş olmalıdır.

b)Bedeli tamamen ödenmemiş hisse senetleri :En az 1/4 ' ünün ödenmesi gerekir.

3)Sermaye artışlarına göre :

a)Bedelli hisse senetleri :Kuruluştaki veya sermaye artırımında eski ortakların rüçhan haklarını kullanmaları ile veya halka arz yoluyla üçüncü kişilerce satın alınan ve para girişi sağlayan senetlerdir.

b)Bedelsiz hisse senetleri :Fon girişi sağlamayan, mevcut ortaklara ücretsiz olarak payları oranında dağıtılan hisse senetleridir.

4)Sahiplerine sağladığı çıkarlara göre :

a)Adi hisse senetleri :Sahiplerine bütün hakları eşit olarak sağlayan hisse senetleridir.

b)İmtiyazlı hisse senetleri :Ana sözleşme ile öncelik ,imtiyaz ve getirisi olan hisse senetleridir.Tahville hisse senetleri arasındadır.Sabit getirili olması ve tasfiyede önceliğinin

olmasından tahvile benzerler.

Hisse senedi türevleri :

1)Katılma intifa senetleri (KİS) :Nakit karşılığı olarak satılmak üzere kârdan pay alma, tasfiye bakiyesinden yararlanma , yeni pay alma gibi haklara sahip olan ancak ortaklık hakkı sağlamayan hisse senetleridir.(SPK düzenler ,nama yazılı ,primli olabilir,Ödenmiş sermaye ve yedek akçenin toplamından fazla, 1 / 6' sını dan az olamaz.)

2)Kâr zarar ortaklığı belgeleri (KOB) :Anonim şirketlerin kâr ve zarar karşılığı ihraç ettikleri menkul değerlerdir.(Kar ve zarara katılırlar,oy hakkı yoktur,yurt içi veya dışında satılır, menkul kıymet alıp satanlar çıkaramaz, 3 ay ile 7 yıl vadelidir, işletme kar payını gider yazabilir, 1 YTL ve katlarıdır, nama veya hamiline çıkarılır.)

3)Oydan yoksun hisse senetleri (OYHS) :Sahibine oy hakkı hariç diğer ortaklık haklarını sağlayan hisse senetleridir.(Nama yazılıdır.)

Hisse senetlerinin halka arzı :

Halka Açık Anonim Şirket :Hisse senetlerini halka arz eden ya da ortak sayısı 250' yi aşan ve yazılı ya da sözlü olarak halkı ortaklığa çağıran şirketlerdir.

Halka açılma biçimleri :Kuruluştaki halka arz veya halka açık kuruluş, Mevcut hissenin bir kısmını halka arz, Sermaye artırımı ile

Halka açılmada kullanılan yöntemler :

a)Talep toplama yöntemi

b)Sabit fiyatla talep toplama yöntemi

c)Fiyat teklifi alma yoluyla talep toplama yöntemi

d)Talep olmaksızın satış yöntemi

e)Borsada satış yöntemi

Hisse senedinin ihracı :

Doğrudan çıkarım :Hisse senetlerinin halka arzında aracı kurumların kullanılmamasıdır.Özel ihraç yapılır.

Dolaylı çıkarım:Hisse senetlerinin halka arzında aracı kurumların hizmetlerinden yararlanılmasıdır.Aracı kurum taahhüt altına girmeden belirlenen sürede satış çabasına en iyi pazarlama çabası (Best efforts) denir.Danışmanlık hizmeti dışında satma garantisi vermesine (underwriting) denir.

İ.M.K.B. Hisse senedi piyasası :

Tek fiyat yöntemi :Toplam arz ve talebin karşılanarak belirlenen fiyattan işlem yapılmasıdır.İlk hisse senedi işlemleri

3 Ocak 1986 tarihinde başlamıştır.

Pano sistemi :Kasım 1994'de terk edilip bilgisayar ortamına geçilmiştir.

Çok fiyat-müzayede sistemi :Bütün alış veriş emirlerinin bilgisayar sistemine girilmesi ve eşleştirmenin fiyat ve zaman önceliği esaslarına göre otomatik olarak yapılmasıdır.

Kurtaj :Aracı kurumların yaptıkları işlem için müşterilerden aldıkları komisyondur.

Fiyat önceliği kuralı :Satışta düşük ,alışta yüksek fiyatlı emirlere öncelik tanınmasıdır.

Zaman önceliği kuralı :Fiyat eşitliği varsa önce verilen emir gerçekleştirilir.

Fiyat aralıkları :Hisse senedinin bir seans içinde artabileceği ve düşebileceği üst ve alt sınırlardır.Hesaplamada kullanılan fiyata baz fiyat denir.

Fiyat adımı :Her hisse senedi fiyatı için bir defada gerçekleştirilebilecek en küçük fiyat değişimidir.

İ.M.K.B. de piyasa işlemleri :

Birincil piyasa işlemleri :Hisse senedini halka arz eden şirketler ile alıcıların doğrudan doğruya karşılaştığı piyasadır.Blok satış ile 11.00 -12.00 arasında işlem yapılır.

İkincil piyasa işlemleri :Birincil piyasada alınan hisse senetlerinin paraya çevrilmesini sağlar.Şirketlere nakit girişi sağlamaz.

Hisse senetleri piyasasındaki pazarlar :

1)Ulusal pazar (Kot içi):Borsaya kote olan asgari tedavül şartlarına sahip hisse senetlerinin işlem gördüğü pazardır.

2)İkinci ulusal pazar (Kot dışı pazar) :Borsaya kote koşullarını taşımayan veya kaybeden hisse senetlerinin işlem gördüğü pazardır.

3)Yeni ekonomi pazarı :Yeni kurulmuş şirketlere fon sağlamak amacıyla oluşturulan pazardır.

4)Göz altı pazarı :Borsaya kote olupta yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve incelemeye alınan şirketlerin işlem gördüğü pazardır.

5)Toptan satışlar pazarı :Alıcıları belli olan ya da olmayan belli miktarın üzerindeki hisse senedi işlemlerinin gerçekleştiği pazardır.

Borsa emirleri :

Lot :1000 adet hisse senedinden oluşan standart işlem birimidir.

a)Normal emir :Bir lot ve katlarından oluşan emirlerdir.

b)Özel emir :Yönetim kurulu tarafından menkul kıymet bazında belirlenen hisse sayısını aşan, eksper onayıyla gerçekleşen, bölünmez bir bütün olarak işlem gören emirlerdir.

c)Küsurat emirler :Bir lottan daha az miktarlar için verilen emirlerdir.

Kredili menkul kıymet işlemleri :Aracı kuruluş nezdinde müşteri adına kredi hesabı açılması koşulu ile müşteriyle aracı kuruluş arasında yapılan sözleşme hükümlerine göre menkul kıymet alımıdır.(Kredi oranı % 50 dir.)

Açığa satış :Sahip olunmayan menkul kıymetin ödünç alınarak satılmasıdır.(Hesabın iki katını geçemez.)

Menkul kıymetlerin ödünç işlemi :Sözleşmede belirlenen esaslar dahilinde menkul kıymetin ödünç alma veya verme işlemidir.

Hisse senetlerinin fiyat ve değer tanımları :

Nominal değer :Hisse senedinin üzerinde yazılı olan değerdir.TTK' ya göre en az 50 Ykr. olabilir.

Defter değeri :Özsermaye toplamının hisse senedi sayısına bölünmesiyle bulunmasıyla bulunan değerdir.

Tasfiye (Likiditasyon) değeri :Şirketin tüm varlıklarının zorunlu olarak satılıp, borçların çıkarılmasıyla bulunan değer hisse senedi sayısına bölünmesiyle bulunan değerdir.Piyasa değeri tasfiye değerinin altında olmamalıdır.

İşleyen teşebbüs değeri :İşletmenin gelecekte sağlayacağı faiz ve vergi önceki gelirlerinin bugünkü değerinden borçlarının düşülmesiyle bulunan değer hisse senedi sayısına bölünmesi ile bulunan değerdir.

Piyasa (pazar) değeri :Hisse senedinin piyasadaki arz ve talebe göre oluşan değeridir.Borsada işlem görüyorsa borsa fiyatı piyasa fiyatına eşittir.

Gerçek değer :İşletmenin gelecekteki kazançları veya kâr paylarının belli bir iskonto oranı ile indirgenerek hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır.

Etkin piyasalar :

Menkul kıymet fiyatlarının, menkul kıymet değeriyle ilgili tüm bilgileri yansıttığı piyasadır.

Zayıf tipte etkinlik :piyasa fiyatlarının geçmiş fiyatların tarihçesinde yer alan tüm bilgileri hızla yansıttığı durumdur.

Yarı güçlü tipte etkinlik piyasa fiyatlarının halka açıklanmış tüm bilgileri yansıttığı durumdur.

Güçlü tipte etkinlik :Fiyatların gerçek değerleri belirlemede kullanılacak tüm bilgileri yansıttığı durumdur.

Hisse senetlerinin değerlendirilmesi :

1)Global şartların analizi

2)Ekonomik ,sosyal ve politik şartların analizi

3)Sektördeki karşılaştırmaların yapılması

4)Toplam menkul kıymet içindeki oranına karar verilir.

Temel analiz :

Menkul kıymetlere ilişkin genel ve özel bilgilere dayalı olarak sistematik biçimde değerlendirilmesi , bu doğrultuda tahminler yapılmasıdır.

Ekonomi analizi :GSMH ,bütçe açığı, enflasyon oranı ,dış ticaret dengesi gibi makro ekonomik analiz yapılır.

Endüstri analizi :Sektöre özgü satışlar ,kârlar, talep ,rekabet koşulları ,işgücüne ilişkin veriler incelenir.

İşletme analizi :İşletmenin geçmiş performansı ,ürettiği mal ve hizmetleri, şirket yöneticilerinin bilgi ve deneyimleri incelenir.

Teknik analiz :

Geçmiş fiyat hareketlerinden yararlanarak hisse senedinin gelecekteki fiyatlarının gelecekteki düzeyinin tahmin edilmesidir.

Dow Teorisi piyasa analizlerinde amacın piyasada fiyatların gidiş yönünü belirlemek olduğu görüşüne dayanır.Üç trendi vardır.

1)Birinci Trend :Hareketli fiyat değişimleridir. Boğa piyasası:Trend yukarı yükselişte, Ayı piyasası :Trend aşağı

2)İkinci Trend :İki haftadan dokuz aya kadar süren bir dönemdir.Genel ortalamadan sapmaları düzeltir.

3)Üçüncü Trend :Günlük fiyat dalgalanmaları olup; önemsizdir.

ÜNİTE 5

Türev piyasalar :

Türev ürün piyasaları :Uluslararası piyasalardaki faiz, fiyat ve kur risklerini ortadan kaldırmak veya azaltmak amacıyla gelişen piyasalardır.

Türev piyasalar :Fiatları bir başka ürün fiyatına bağlı olarak belirlenen ürünlerdir.İşlem gördüğü piyasalara türev piyasalar denir.

Türev ürünlerin kullanım amaçları :

1)Riskten korunma (Hedging) :Yatırımcının türev piyasalarda, spot piyasada bulunduğu pozisyona karşıt bir pozisyon alarak spot piyasalardaki risklerden korunmak amacıyla yapılan işlemlerdir.Yapan kişi veya kuruma hedger denir.

2)Spekülatör :Gelecekteki fiyat artışlarından kâr elde etmek amacıyla alım satım yapılmasıdır.Bu işlemi yapana spekülatör denir.

3)Arbitraj :Farklı piyasalardaki, farklı fiyatlardan faydalanmak üzere aynı ve eşit miktardaki bir malın eş zamanlı olarak bir piyasadan alınıp diğer bir piyasada satılarak fiyat farklılıklarından faydalanma işlemidir.Yapana arbitrajcı denir.

Vadeli işlem piyasaları (Forward) :

Vadeli forward işlemler :Vadesi miktarı ve fiyatı bugünden belirlenmiş, ileri bir tarihte teslimini öngören sözleşmelerdir.Bu piyasalara vadeli işlem piyasaları denir.

Özellikleri :

a)Merkezi bir pazar yeri yoktur.

b)Tüm iletişim araçları ile sözleşme yapılabilir.

c)Sözleşmeler esnek olup güven esasına dayanır.

d)İkincil piyasası olmadığından üçüncü kişilere devredilemez.

e)Aracı olmadığından komisyon yoktur.

f)Sözleşme gerçekleşmeden ödeme yapılmaz.

g)Fiyatlar pazarlıkla belirlenir.

1)Vadeli döviz sözleşmeleri :Belirli tutarda bir dövizin bugünden belirlenen bir kurdan ileriki tarihte alımını veya satışını içeren sözleşmedir.İthalatçı ve ihracatçıları kur riskinden korur.Vade 1 , 3 , 6 , 9 , 12 ay olabilir.

Forward kur primi :Vadeli kurun cari kurdan büyük olması durumunda arasındaki farktır.

Forward kur iskontosu :Vadeli kurun cari kurdan düşük olması durumundaki aradaki farktır.

2)Vadeli faiz oranı sözleşmeleri :İlerideki bir tarihte belli bir süre için uygulanacak faiz oranının belirlenmesine yönelik vadeli sözleşmelerdir.Amaç faiz oranı riskinden korunmaktır.Bu uygulanmasında anlaşılan orana Forward faiz oranı denir.

Gelecek (Futures) piyasaları :

Futures (gelecek)sözleşmesi :Alım satımı yapılan belli miktardaki malın ya da finansal ürünün bugünden belirlenen bir fiyattan, gelecekteki bir tarihte teslim edilmesini ya da alınmasını hükme bağlayan sözleşmedir.

Gelecek piyasaları :Gelecek sözleşmelerin işlem gördüğü organize piyasalar ve borsalardır.Standartlaştırmak için Şikago Ticaret Odası (CBT) kurulmuştur.

Özellikleri :

a)Organize borsalarda işlem görür.

b)İkincil piyasası vardır.

c)Standart sözleşmelerdir.

d)Takas odası vardır.

e)Takas odası sözleşme tutarının % 20'si civarında teminat (marjin) alır.

f)Günlük fiyat değişimlerinde max. ve min . aralıklar uygulanır.Minimum fiyat aralığına tik (tick) denir.

g)Vadesinden önce ters işlemle kapatılabilir.

h)Fiyatlar piyasadaki arz ve talebe göre oluşur.

Gelecek sözleşmelerine konu olan kıymetler :

Hazine bonosu, Tahvil, Hisse senedi, Hisse senedi fiyat endeksi, Faiz , Döviz, Fiziki mallar

Gelecek sözleşme türleri :

1)Döviz gelecek sözleşmesi :Belirli bir dövizin, belirlenmiş sabit bir tutarının başka bir döviz karşılığında ileri bir tarihte bugünden belirlenmiş bir kurdan teslim edilmesi veya alınmasını içeren sözleşmelerdir.Kur riskinden korur.

2)Faiz gelecek sözleşmeleri :Mevduat hesabı veya faiz getirisi olan menkul kıymetlerin önceden belirlenmiş bir tarihte ve belirlenmiş faiz oranından alınıp satılmasıdır.Faiz riskinden korur.

3)Mal gelecek sözleşmeleri :Mısır, soya fasulyesi, bakır, petrol, gümüş, kakao ve şeker gibi çeşitli mallar üzerinden gelecek sözleşmelerdir.

4)Endeks gelecek sözleşmeleri :Belirli bir borsa fiatı ile değeri belirlenen hisse senedi portföyünün ileri bir tarihte, fiyatı bugünden belirlenmek koşuluyla alınıp satılmasıdır.

Gelecek piyasalarının işleyişi :

Takas odası :Opsiyon ve gelecek borsalarında alıcı ve satıcıların yükümlülüklerini yerine getirmesini ve güven sağlayan kurumdur.

Teminat (marjin) :Takas odasının üstlendiği riskler nedeniyle alıcı ve satıcının takas merkezine yatırımları gereken tutardır.

Başlangıç teminatı :Borsada işlem yapabilmek için alıcı ve satıcının takas merkezine yatırımları gereken tutardır.

Tamamlama teminatı :Zarar nedeni ile ilgili tarafın teminatının olması gerekenden az olması halinde takas odasının müşteriden teminatı eski seviyesine çıkarması için talep ettiği ek fondur.

Opsiyon piyasaları :

Opsiyon :Seçenek veya seçim hakkı demektir.

Opsiyon sözleşmesi :Sahibine belirli malı veya menkul kıymeti önceden belirlenen bir fiyattan, belirli bir tarihte alma veya satma hakkı sağlayan sözleşmedir.İşlem gördüğü piyasalara opsiyon piyasaları denir.

Kullanım fiyatı :Opsiyonun kullanılması durumunda geçerli olacak, sözleşmenin başlangıcında belirlenmiş ve alıcının bir varlığı almak ya da satmak için ödeyeceği sabit fiyattır.

Opsiyon fiyatı (primi) :Opsiyon alıcısının ,opsiyon satıcısına ,ödediği tutardır, sözleşme satın alırken peşin ödenir ve opsiyon kullanılmazsa da iade edilmez.Bu tutar piyasa değerinin % 5-30'uarasıdır.Organize borsa ve tezgah üstü piyasada işlem görür.

Opsiyon türleri :

1)Satın alma opsiyonu :Opsiyonu alan tarafa, opsiyona konu olan varlığı belli bir vade içinde veya sonunda belirlenen bir fiyattan satın alma hakkı veren sözleşmelerdir.Bu sözleşmeyi yapan kişiler fiyatın yükseleceği yönünde beklentisi olan kişilerdir.

2)Satma opsiyonu :Opsiyonu alan tarafa belli bir kıymeti bu günden sabitlenen fiyat üzerinden belli bir vade içinde ya da sonunda satma hakkı veren sözleşmelerdir.Bu sözleşmeyi yapan kişiler fiyatların düşeceği yönünde beklentisi olan kişilerdir.

Sözleşmeye konu olan varlıklara göre opsiyon türleri :

Hisse senedi, Endeks, Döviz, Faiz oranı, Mal opsiyonları gelecek sözleşmeleri üzerine düzenlenen opsiyonlardır.

Opsiyonu cazip hale getiren en önemli özelliği küçük sermaye ile yatırım yapıp büyük kar elde etme olasılığıdır.

Swap (Takas , Değişirme) Piyasaları :

Swap :İki taraf arasında yapılan, faiz veya anapara ödemelerinin koşulları önceden belirlenerek taraflar arasında değiş tokuş edilmesidir.

Amacı (yararları) :Faiz oranları ve döviz kurlarındaki dalgalanmaların yarattığı riski minimize etmektir.

Faiz swapı :Kredi değeri farklı firmaların faiz koşulları değişik, aynı tutardaki borçlarının faizini belli bir süre değiştirmeleridir.Faiz değişimi belli bir anapara tutarı üzerinden yapılır.Vade 1-15 yıl arasındadır.Anaparalar değişmez sadece faiz ödemeleri değiştirilir.

Libor :Londra bankalar arası faiz oranıdır.

Prime rate :ABD' de krebilitesi yüksek işletmelere uygulanan faiz oranıdır.

Swapın gereklilikleri :

- a)Tarafların kredibilitesi farklı olmalıdır.
- b)Kredibilitesi yüksek olan değişken faizi tercih etmelidir.
- c)Kredibilitesi düşük olanın sabit faizle borçlanma imkanının sınırlı olması gerekir.
- d)Tarafların amaçları ters yönde olmalıdır.
- e)Tarafların yüksek getiriden yararlanma isteği olmalıdır.

Para swapı :İki tarafın ayrı para birimi üzerinden mevcut veya olacağı tahmin edilen borçlarını veya alacaklarını değiştirmeleridir.

Amacı :İstenilen para cinsiyle fon sağlayabilmek ve daha düşük faizle fon sağlayarak maliyetleri düşürmektir.Vade 2-10 yıldır. minimum yükümlülük 3-50 milyon dolardır.

ÜNİTE 6

SERMAYE PİYASASI KURULU

SPK' nun başta gelen amacı ,yatırımcıyı ve tüm sermaye piyasasını korumak ve piyasanın ülke yararına çalışmasını sağlamaktır.SPK 2499 sayılı sermaye piyasası kanununu uygulamak amacıyla 1982 yılında kurulmuştur.

Kuruluş amacı :

- 1)Sermaye piyasasının güvenlik, açıklık ve kârlılık içinde çalışmasını sağlamak
- 2)Kamu kurumlarını sermaye piyasası hakkında aydınlatmak
- 3)Tasarruf sahiplerinin haklarını korumak (En önemlisi)
- 4)Tasarrufların menkul kıymetlere yatırılmasını özendirmek
- 5)Sermaye piyasasının sağlıklı gelişmesini önlemek
- 6)Menkul kıymet borsaları hakkında düzenleme, denetleme ve açıklamalar yapmak

SPK kaydına alınması zorunlu işlemler :

- a)Hisse senetleri halka satılmak kaydı ile tedricen şirket kurulması
- b)H.açık A.Ş' lerin hisse ve borçlanma senedi ihracı

- c)H.açık olmayan A.Ş' lerin ihraç edecekleri hisse senetlerini halka arz etmeleri
- d)H.açık olmayanların ortak sayısının 250 yi aşması
- e)Özeleştirilecek A.Ş.' lerin hisse senetlerinin halka arzı
- f)H.açık A.Ş.' lerin bölünmesi sonucu yeni bir şirket kurulması
- g)H.açık A.Ş.' lerin birleşmesi ile oluşan yeni şirketin hisse senetlerinin ihracı
- ı)Gayrimenkul ,yatırım ortaklıklarının ve yatırım fonlarının menkul kıymet ihracı
- j)Pay senetlerine çağrıda bulunması veya vekaleten oy hakkının toplanması

KURULUNUN YAPISI :

Sermaye piyasası kanunun verdiği görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş tüzel kişiliğe sahip bir yürütme ve denetleme organıdır.

Kurul bir başkan , bir başkan vekili ve beş üyeden oluşur.Üyelik için aday gösteren kurumlar ;

a)İlgili bakanlık b)Maliye Bakanlığı c)Sanayi ve Ticaret Bakanlığı d)BDDK e)TOBB f

) Aracı kurumlar birliği

Üyelerin ikisi ilgili bakanlıktan , beş üye ise her birinden birer kişi olarak seçilerek bakanlar kurulunca atanır.Bakanlar kurulu başkan ve başkan vekilini de seçer.Görevleri 6 yıldır.Tekrar atabilirler.

DAİRE BAŞKANLIKLARI :

- 1)Denetleme 2)Ortaklıklar finansmanı 3)Aracılık faaliyetleri 4)Kurumsal yatırımcılar 5)Piyasa gözetim ve denetleme 6)Araştırma 7)Muhasebe standartları 8)Bilgi işlem, istatistik ve enformasyon 9)Hukuk işleri 10)İdarive mali işler başkanlığı

GENEL GÖREV VE YETKİ KADEMELERİ :

Kurul başkanı ve yardımcıları, Daire başkanları ve yardımcıları, Grup başkanları, Müdürler ve yardımcıları, Şefler ve yardımcıları

GÖREV VE YETKİLERİ :

- 1)Sermaye piyasası araçlarının halka, arzı satışını düzenlemek ve denetlemek, kurul kaydına almak, geçici olarak satışı durdurmak
- 2)Bağımsız denetleme kuruluşlarını ilan etmek
- 3)Kamuyu yeterli ve doğru bilgilendirmek
- 4)Piyasayı ilgilendiren yayın ve reklamları izlemek yanıltıcı bilgi verenleri yasaklamak
- 5)Mali tablo,denetleme raporları incelemek
- 6)H.A. A.Ş' lerin genel kurullarında vekaleten oy kullanma esaslarını belirlemek
- 7)Vadeli işlem sözleşmesi düzenlemek
- 8)Geri alma ve satma taahhütlü sözleşmelerin esaslarını belirlemek
- 9)Menkul kıymet ödünç alma ve verme işlemlerinin esaslarını belirlemek
- 10)Yurt dışındaki yerleşik kişilerin sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arzı konusunda gerekli düz. yapmak
- 11)Sermaye piyasası araçlarının takası,saklanması ve derecelendirilmesini düzenlemek
- 12)Sermaye piyasası kurumlarının kuruluş, tasfiye ve sona erme esaslarını belirlemek
- 13)Bakanca istenen incelemeyi yapmak, rapor etmek ve mevzuat değişikliklerinde öneride bulunmak
- 14)Medyada yatırım tavsiyelerinde bulunacakların uyacakları esasları belirlemek
- 15)Kurulun yetki ve çalışma esasları bakanlar kurulunca hazırlanan yönetmeliklerle belirlenir.

- 1)Sermaye piyasası alanında mesleki faaliyetleri yürütmek
- a)Denetlemek :Faal kuruluşların mevzuat ve mali açıdan denetlenmesidir.
- b)İzleme :Yayın ,duyuru ve reklamları izlemek ve arşiv oluşturmak.
- c)Kayıt tutma :Halka arz edilen menkul değerlerin kaydını tutmak
- d)Araştırma yapma :Maliye bakanlığınca istenilen konularda araştırma yapmak ve önerilerde bulunmak
- 2)Sermaye piyasası alanında uygulamaya dönük hukuki sonuç doğuran özel nitelikteki idari

kararlar almak :

- a)İnceleme :Kurula yapılan başvuruları değerlendirmek ve izin vermek
- b)Değerlendirme :Alınan belgelerden sonuçlar çıkarmak yetkili kamu kurumlara duyurarak gereğini yapmak
- 3)Sermaye piyasası alanında genel hukuki nitelikli idari karar ve düzenlemeler çıkarmak
- a)Menkul kıymetlerin halka arz ve satışını düzenlemek, denetlemek ve yönlendirmek amacıyla halka açık a.ş.'lerin tüm koşullarını düzenlemek
- b)Kamunun aydınlatılmasını sağlamak amacıyla halka açıklanacak bilanço, denetim raporu ve standart tabloları hazırlamak ve duyuru koşullarını belirlemek ve duyurmak

Ü N İ T E 7

Menkul kıymet borsaları :

Belirlenmiş kurallar çerçevesinde borsaya kote menkul kıymet alış ve satışının yapıldığı ve belli bir kapalı mekanda çalışan piyasa yeridir.

1)Menkul kıymetler için devamlı piyasa oluşturmak :En önemli fonksiyonu olup tezgah üstü piyasalardan üstündür.

Devamlı piyasa :Borsaya kayıtlı menkul kıymetlerin en kısa sürede ve en düşük maliyetle alınıp satılmasıdır.Bu sayede yatırımcı devamlı likit durumdadır.

Oluşma şartları :

- a)Her an alıcı ve satıcının hazır olması, talebin artmasında arzın borsaya çok hızlı girebilmesi
- b)Alım-satım işlemlerinin hızla sonuçlandırılması
- c)Arz ile talep fiyatının arasındaki marjın küçük olması
- d)Dış koşullar değişmediği sürece işlemler arasında çok düşük fiyat farklarının olmasıdır.

Piyananın derinliği :İşlem gören menkul kıymet için işlem fiyatının altında ve üzerinde çok sayıda ve yeterli miktarda alış ve satış emrinin bulunmasıdır.

Piyananın genişliği :Menkul kıymetlerle ilgili alış ve satış emirlerinin hacmidir.Hacim büyükse likiditesi artar.

Piyananın esnekliği :Geçici piyasa emirlerinin piyananın dengesini bozulma sonucu hızla yeni emirlerin ulaşabilmesidir.

2)Kote edilmiş hisse senetleri ve tahviller için doğru fiyatın oluşmasını sağlaması

Borsa uzmanları analizleri sonucunda gerçek değerlerini hesaplar arz ve talepte bu aralarda hafif dalgalanmalar gösterir.

Borsanın ülke ekonomisine katkı sağlayabilmesi :

Gelişmişlik düzeyine, Halka açılma düzeyinin yüksekliğine, Ekonomik istikrara, Bilinçli yatırımcının varlığına, Aracı kurum uzmanlarının varlığına bağlıdır.

Menkul kıymet borsalarının tarihçesi :

İlk menkul kıymet borsası 1487' de Belçika' nın Anvers kentinde kurulmuştur.

Yerel borsa :Kuruldukları yörede faaliyet gösterirler.

Ulusal borsalar :Kuruldukları ülkede faaliyet gösterirler.

Uluslararası borsalar :Borsaya kote edilmek şartıyla dünyanın herhangi bir ülkesinde faaliyette bulunan bir anonim ortaklığın menkul kıymetlerinin işlem gördüğü borsalardır.New York (1792), Londra, Tokyo ,Paris borsaları önde gelen borsalardır.

Osmanlı Devletinde ilk borsa 1866' da kurulan Dersaadet tahvilat borsasıdır. İMKB

1986 yılında faaliyete geçmiştir.

Menkul kıymet borsalarının işleyişi :

Menkul kıymet borsaları :İkincil piyasa işlemlerinin yapıldığı, kuralları, kurumları, tarafları, yasal ve fiziki alt yapısı belirlenmiş mekanlardır.

Açık artırma yöntemi :Bir şirketin belirli sayıda hisse senedinin belirli fiyatla satışa sunulduğu ve alıcıların fiyat teklifleri alınarak en yüksek fiyatı vererek satış yaptığı yöntemlerdir.

Teklif verme yöntemi :Satın alma veya satma emri almış olan aracı kurum temsilcisinin bu emri ilgili şirket tabelasının alış veya satış kısmına yazarak teklif beklediği yöntemdir.

Borsada uygulanan emir türleri :

- 1)Piyasa emri :Satma veya satın alma emridir.Acil likidite ihtiyacında kullanılır.
- 2)Sınırlı emir :Yatırımcının belirlediği fiyattan satın alma ya da satma işlemine yönelik emirdir.
- 3)Zamanla sınırlı emir :Emrin yatırımcı tarafından belirtilen süre içinde geçerli olduğu emir türüdür.
- 4)Zararı durdurma emri :Sınırlı emirle piyasa emrinin karışımıdır.Borsanın düşme eğilimine girdiği dönemlerde kullanılır.Zararını azaltma veya kârı korumak amacıyla yapılır.

Fiyat endeksleri :

Endeks :Menkul kıymetlerin fiyat değişimlerini incelemek üzere hazırlanan göstergedir.1987 yılında hazırlanan bileşik endeksler ulusal-100,ulusal-30,ulusal-tüm,ulusal-sınai endeksleridir. Endeks değeri :Endekste yer alan hisse senetlerinin her birinin endeksin hesaplandığı gündeki piyasa değerleri toplamı ,baz dönemdeki piyasa değerleri toplamına bölünerek bulunan değerdir.

İMKB endeksleri :

1987 yılında 1986 yılını baz alan bileşik endeksi günlük olarak yayınlanmaya başlamıştır.Bunlar ulusal 100, ulusal sanayi ve ulusal mali endekstir.

İMKB' nin yönetim organları :

1)Genel kurul :Borsa üyelerinden oluşur ve yılda bir kere toplanır.Yatırım, Kalkınma ve Ticaret Bankaları, Aracı kurumlardan oluşur.Genel kurul kararları SPK' nın onayı ile yürürlüğe girer.

Görevleri :

- a)Borsa ile ilgili kararlar vermek
 - b)Yönetim kurulu faaliyet ve denetçi denetim raporunu inceleyip karara bağlamak
 - c)Borsanın bilanço ve gelir tablosunu incelemek
 - d)Yönetim ve denetim kurulu üyelerini seçmek ve ibra etmek
- 2)Yönetim kurulu:1 başkan ve 4 üyeden oluşur.Borsa başkanı yönetim kurulunun doğal üyesi ve başkanıdır.

Görevleri :

- a)Borsa piyasalarını açmak
 - b)Uyuşmazlıkları inceleyip sonuçlandırmak
 - c)Kotasyon başvurularını karara bağlamak
 - d)Borsaya ilişkin mevzuatı hazırlamak
- 3)Denetim kurulu ve görevleri :Genel kurulca borsa üyelerinden 2 üye seçilir.Akçeli işlemlerin usule uygun olup olmadığını denetler.
- 4)Komiteler :1 başkan ve 2 üyeden oluşan üç komite bulunur.

a)Kotasyon komitesi b)Disiplin komitesi c)Uyuşmazlık komitesi

5)Borsa başkanı :En üst yöneticidir.Yönetim kuruluna başkanlığın yanında SPK ile borsa üyeleri arasında aracılık rolü de vardır.% yıllık atanır.15 yıllık iş tecrübesi aranır.

6)Başkanlık teşkilatı : Altı başkan yardımcısı vardır.

Borsanın işleyişi : Borsa üyeleri aracılığıyla kote menkul değerler için günde iki seans yapılır. Seansların yapıldığı piyasalar :Hisse senedi - Tahvil ve bono -Repo ve ters repo- Lot altı - Uluslararası pazar depo sertifikası -Uluslararası pazar tahvil ve bono -Vadeli işlemler piyasası

Aracı kurum hizmetleri :Birincil piyasa işlemleri -Portföy yönetimi -Yatırım danışmanlığı hizmetleri -Repo ve ters repo -Kredili alım,Açığa satış ,Ödünç verme- Türev araçların alım satımına aracılık faaliyetlerini yaparlar.

Emir türleri :

- a)Limitli emir :Menkul kıymetin alış veya satış fiyatını müşteri belirler.
- b)Serbest emir :Menkul kıymetin alış veya satış fiyatının aracı kuruma bırakıldığı emirdir.

Borsa emri :Müşteri emrinin bilgisayara girilmesi ile oluşur.

İşlemlerin geçici veya sürekli durdurulması :

1)Bekleyen veya gerçekleşen emrin iptali :Borsa başkanı veya en az iki üyenin başvurusu ile şu koşullarda emir iptal edilebilir.

a)Bilgisayar hatası b)En az bir emrin hatalı gerçekleşmesi c)Yapay fiyat ve piyasa çabasının tespiti

2)İşlemlerin borsa başkanlığınca geçici durdurulması :Yedi günle sınırlıdır.Daha uzun süre için yönetim kurulu kararı gerekir.

3)Olağanüstü ve borsanın kapatılmasını gerektiren olumsuz gelişmeler üzerine borsanın geçici olarak kapatılması :

Başkanın kapatma yetkisi 3 gündür.SPK 15 güne kadar kapatabilir.İlgili bakan 1 aya kadar kapatabilir.Daha uzun süreli kapama yetkisi Bakanlar Kuruluna aittir.Başkanın bir menkul kıymetin işlemini durdurma yetkisi 7 gündür.

Kotasyon işlemleri :Bir menkul kıymetin borsada alınıp satılabilmesi için borsaya kote olması gerekir.Başvuru işlemini şirket veya aracı kurum yapar.

Borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerin borsa kotuna alınabilmesi için gerekli koşullar :

a)Kotasyon başvurusunun tamamı için yapılmış olması

b)İhracın nominal tutarının 500 bin YTL olması

c)Tümünün halka arz yoluyla satışa sunulması

d)Başvuru tarihinden 3 yıl geçmiş olması (H.Açıklık oranı en az %25 ise 2 yıl)

e)En son dönemin mali tabloların denetimden geçmiş olması

f)Başvurudan önceki 2 yıl (H.açık ise 1 yıl)vergiden önce kâr etmiş olması

g)Öz sermaye toplamının en az 1 milyon YTL olması

Başvurular 60 gün içinde sonuçlandırılır.

Esas sermaye sistemi :Sermaye artırımının genel kurul kararına bağlı olarak Ticaret Mahkemesinin onayı ve Ticaret sicil memurluğunun tesciliyle yapılabildiği sermaye sistemidir.

Menkul kıymetlerin borsa kotundan çıkarılma nedenleri :

1)Borsa kotundaki hisse senetlerinin nominal tutarının ödenmiş sermayesine eşit olmaması

2)Ortaklık zararının öz varlık toplamına ulaşmış olması

3)Borsa başkanlığınca verilen beyan yazısına uyulmaması

4)Kamunun aydınlatılmasına özen gösterilmemesi ,bilginin borsaya verilmemesi

5)Düzenleme ve mevzuata uyulmaması

6)İflasa karar verilmesi ve faaliyetin borsanın kabul etmediği şekilde 3 ay durdurulması

7)Ortaklık süresinin dolması veya tasfiyeye gidilmesi

8)Sermayesinin 2/3' ü yitirmesi

9)Ödeme güçlüğüne düşmesi veya konkordato talebinde bulunması

10)Piyasa değerinin, nominal değerinin altına düşmesi

11)Borsanın istediği bilgilerin verilmemesi

12)Borsaya ödenmesi gereken ücretlerin ödenmemesi

13)Ortaklığın lisans ve yetki belgelerinin iptali

14)Üretim faktörlerinin 2/3 ünün faaliyetten çıkması

15)Borsa kotundaki borçlanma senetlerinin itfa edilmesi veya vadesi dolan borçlarını ödeyememesi

Borsanın Denetimi :

İMKB' nin işlem ve hesaplarını SPK denetler.Borsanın gözetimi ile görevli borsa komiseri ve yardımcıları vardır.

Borsa üyelerinin gözetimi :

SPK ve İMKB tarafından yapılır.

Disiplin ceza ve hükümleri :

Ceza verme yetkisi Borsa Yönetim Kuruluna aittir. Uyarı, kınama, para cezası ve borsa üyeliğinden geçici ya da sürekli çıkarma cezası verebilir.

Borsanın gelir kaynakları :

Giriş aidatı, yıllık aidatlar, kotasyon ücretleri, tescil ücretleri, disiplin para cezaları, kürtaj payı, ücret, tarife payları ve bağışlardır.

Ü N İ T E 8

Kollektif yatırım kurumları :Sermaye piyasasında faaliyet gösteren ve yatırımcı bireylerin dışındaki özel veya tüzel bireylerce ülkenin ilgili yasaları ve bu yasalara göre çıkarılmış olan tebliğler hükümlerine göre kurulan ve tüzel kişiliğe sahip olan kurumlardır. Birleştirilmiş kaynakların fon yönetimini profesyonelce yapan kuruluşlardır.

Oluşmasının nedenleri :

Bireysel yatırımcının bilgi ve beceriye sahip olmaması

Bireysel tasarruf hacminin çeşitlendirilmiş portföy oluşturmaya yetmemesi

Uzmanlığın gerekli olması

Portföy çeşitlendirilmesi yoluyla riski azaltmaları

Analiz ve araştırma giderlerinin yüksek olması

Kollektif yatırım türleri :

Yasal yapılarına göre :

Yatırım ortaklıkları :Sermaye ortaklığı statüsünde (A.Ş veya Limited şirket) kurulan, pay senetleri ya da tahvil ihracıyla sağladığı fonlarla portföy oluşturarak yöneten ortaklıklardır.

Özellikleri :Sermaye ortaklığıdır.

Kuruluşu, yönetimi ve denetimi ortaklıklar hükümlerine göre olur.

Pay senetleri veya tahvil çıkartarak fon toplarlar.

Hisse senetlerini alan yatırımcılar sahipleridir.

Ortaklarca seçilen yönetim kurulu tarafından yönetilir.

Dönem sonunda yatırımcıya kâr payı dağıtılır.

Yatırım fonları :Kişilerden katılma belgeleri karşılığı toplanan fonları, belge sahipleri hesabına , riskin dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre sermaye piyasası araçları, altın ve diğer kıymetli madenler potföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlığıdır.

Özellikleri :Bireyle arasındaki anlaşmaya dayanır.

Ortaklık statüsü ve tüzel kişiliği yoktur.

Kurucuları banka, aracı kurumlar ve sigorta ortaklıklarıdır.

Katılma belgeleri aracılığıyla portföy toplanır.

Yatırımcının kazancı fonun değerinde meydana gelen artıştır.

Nakit ve tahsis olmak üzere iki şekilde kurulur.

Nakit yöntemi :Fon kurucusu sözleşmesini hazırlar.Fon yöneticisi ve güvenilir kişiyi belirler, katılma belgelerini satarak fonu oluşturur.

Tahsis yöntemi :Fon kurucusu sözleşmeyi hazırlar.Fon sermayesini öder.Portföy oluşturulur.Katılım belgeleri hazırlanarak katılımcıya satılır.

Yatırım fonunda dört taraf vardır.

Fon yöneticisi :Fonun işletiminden, katılma belgelerinin satışından ve politikaların uygulanmasından sorumludur.

Güvenilir kişi :İlgili tarafların sözleşme hükümlerine göre uygun işlev görmelerini sağlar.

Fon kurucusu :Fonun yönetimini kendisi yapar veya aracı kuruma da devredebilir.

Yatırımcı bireyler :Katılım belgesini alarak fona yatırım yapanlardır.

Katılım belgesi :Yatırım fonu tarafından hissedarlar adına yönetilen portföyün belli bir oranıdır.

Fonun sabit veya değişir olmasına göre :

Kapalı sonlu yatırım kurumları :Belli bir sermaye veya fon tahsisi ile kurulan kanuni gerekleri

yerine getirip sermayesini artırmadıkça sabit sermaye veya fonlafaaliyetlerini sürdüren kurumlardır.

Kapalı sonlu yatırım ortaklıkları : (KO)

Yasal formaliteleri tamamlamadan hisse senedi çıkaramazlar.

Hisse senetlerini geri toplayamazlar.

Hisse senetleri ikincil veya serbest sermaye piyasasında işlem görür.

Borçlanma (tahvil) yoluyla fon sağlar.

Böylece kaldıraç faktöründen yararlanırlar.

Büyümesi sınırlıdır.(Sermaye sınırlıdır.)

Kapalı sonlu yatırım fonları : (KF)

Mevcut fona ait yeni katılım belgeleri çıkaramazlar.

Kaynak ihtiyacında yeni fon kurmak gerekir.

Katılım belgesi yalnız fona iade ile satılabilir.

Yeni katılım ihtiyacına belgesine cevap veremezler.

Alım satım işlemleri fonun sermayesini etkilemez.Fon sabittir.

Borçlanmaya gidemezler.

Açık sonlu yatırım kurumları :Sermaye ve fon toplamını hiçbir formalite olmadan artırabilir.

Açık sonlu yatırım ortaklıkları : (AO)

Kayıtlı sermaye esasına göre kurulan A.Ş' lerdir.

Her zaman sermaye tavanı kadar hisse senedi çıkarabilir.Sermayesi değişir.

Yeni hisse senedi çıkarılması sermayeyi artırırken, geri alınması azaltır.

Hisse senetleri sermaye piyasasında(yönetim haricinde) alınıp satılmaz.

Satış ve alış fiyatı o günkü net aktif değerinden yapılır.

Borçlanma imkanları yoktur.

Açık sonlu yatırım fonları : (AF)

Yeni fon paylarını temsilen katılım belgeleri çıkarabilirler.

Yeni katılma belgelerinin satılması fonları artırır.(Geri alınırsa fonlar azalır.)

Yalnız yönetim alım satım yapabilir.

Alım satım fiyatı net aktif değerinden yapılır.Fiyat kamuya açıklanır.

Borçlanma imkanı yoktur.

Net aktif değeri :Aktiflerinin piyasa değeri toplamından borçları düşüldükten sonra bulunan değer katılma veya hisse senedi sayısına bölünmesiyle bulunan değerdir.

Kolektif yatırım kurumlarının yatırım politikaları

Genel amaçlı adi hisse senedi fonları :Fonların uzun sürede sermaye ve gelir büyümesi sağlayacak adi hisse senetlerine, bunlara dönüştürülebilen tahvil ve öncelikli hisse senetlerine yatırıldığı fondur.Büyüme fonları da denir.

Dengeli fonlar :Çeşitli yatırım araçlarına yönetimin inancı doğrultusunda riski azaltacak şekilde yatırım yapmaktır.

Yüksek kaliteli, riski az özel sektör tahvilleri, öncelikli hisse senetleri ve adi hisse senetlerini kapsayan portföy oluşturulur.

Dengeli fonlarda yatırımcının geliri düzenli fakat düşüktür.

Özel amaçlı fonlar :Özel amaçlara göre politikalarını saptayan kolektif yatırım kurumlarıdır.Vergisiz devlet tahvillerinden oluşturma, uluslararası sermaye piyasası menkul kıymetlerden oluşturma amaçlarına yönelik portföy oluşturulur.

Likit varlık fonları :Enflasyona bağlı faiz oranları artışı sonucunda ortaya çıkmıştır.Yüksek faiz getiren, az riskli ve kısa süreli hazine bonosu, banka mevduatı, finansman bonosu gibi para piyasası araçlarından oluşturulan fonlardır.

Endeks fon :Borsada yer alan hisse senetlerini endekste yer aldıkları oranlarda portföye dahil edilerek oluşturulan fonlardır.Amaç piyasanın getirisini yakalamaktır.Endeksi izleyen pasif bir fondur.

Kollektif Yatırım Kurumlarının Hukuksal Çerçevesi :Sermaye piyasasını düzenleyen hukuksal yapılanma 1981’de çıkarılan SPK ile başlamıştır.Bu kanuna dayanarak 1982’de kurulan Sermaye Piyasası Kurulu düzenlediği tebliğlerle yatırım ortaklıklarını ve fonlarının kurulması yolunu açmıştır.

Yatırım Ortaklıkları :Üç türdür.

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı :Gayri menkullere ve bunlara dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırım yapmak amacıyla kurulan fonlardır.

Yatırım Ortaklıkları :Sermaye piyasası araçları ile ulusal ve uluslararası borsalarda veya borsa dışı organize piyasalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler portföyü işletmek amacıyla kurulan ortaklıklardır.

AŞ biçiminde ve kayıtlı sermaye esasına göre kurulurlar.

SPK ve TTK hükümlerine göre kurulurlar.

Kendi pay senetlerini alamazlar.

Sermaye tavanına kadar yönetim kurulu kararı ile hisse senedi çıkararak fon toplarlar.

A tipi yatırım ortaklıkları :Sadece hisse senedine yatırım yapmak amacıyla kurulan yatırım ortaklığıdır.

Kuruluş esasları :

Kuruluş ve faaliyette bulunabilmesi için SPK’na başvurması gerekir.

Başlangıç sermayesi tebliğde yazılı olan değerden az olamaz.

Ortaklık kuruluşunda TTK hükümlerine uyulmalıdır.

Kurucular tebliğde sayılan şartları taşımalıdır.

Yatırım Fonları :SPK düzenlediği tebliğlerle oluşturulur.Fonun mal varlığı ile kurucunun mal varlığı ayrıdır.Kurucu fonu yönetir, temsil eder, yönetimi devretmişse onu denetler.Fonun varlığının korunması ve saklanması kurucunun sorumluluğundadır.Yönetim ve saklama hizmetinin başka kurumca yürütülmesine SPK karar verir.

Yatırım fonu kurma yetkisine :

Bankalar

Sigorta şirketleri

Aracı kurumlar

Emekli ve yardım sandıkları sahiptir.

Fon kurucu tüzükle SPK’dan izin ister.

Kuruluş sermayesi tebliğde belirtilen tutardan az olamaz.

Kurucu tebliğde sayılan şartları taşımalıdır.

Fon türleri :

Tahvil ve bono fonu :Kamu ve özel sektör borçlanma senedinden oluşturulmuş fondur.

Hisse senedi fonu :Özelleştirme kapsamındakiler dahil, Türkiye’de kurulmuş AŞ’lerin hisse senetlerinden oluşur.

Sektör fonu :Belirli sektördeki ortaklıkların menku kıymetlerinden oluşturulmuş fondur.

İştirak fonu :Tebliğde tanımlanmış iştiraklerce çıkarılmış menkul kıymetlerden oluşur.

Grup fonu :Belirli bir topluluğun menkul kıymetlerinden oluşan fondur.

Yabancı menkul kıymetler fonu :Ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenlere dayalı sermaye araçlarından oluşturulmuş fondur.

Karma fon portföyünün tamamı hisse senetleri, borçlanma senetleri, altın ve diğer değerli madenler